

Ustanowienie rozdzielności majątkowej

Każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej jednak tylko z ważnych powodów.

Prawo nie zawiera definicji ważnych powodów, które uzasadniałyby ustanowienie przez sąd przymusowej rozdzielności, każdy przypadek powinien być zatem rozpatrywany indywidualnie.

Sądu Najwyższego, w swych wyrokach, wypowiedział się na ten temat, i tak:

1. „Ważnym powodem do zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej jest separacja małżonków uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym.” (Wyrok SN z dnia 4 czerwca 2004 r., III CK 126/03);
2. "Przez ważne powody, dające podstawę do zniesienia tej wspólności, przyjęło się rozumieć wytworzenie się takiej sytuacji, która w konkretnych okolicznościach faktycznych wywołuje stan pociągający za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków i z reguły także dobra rodziny" (Wyrok SN z dnia 31 stycznia 2003 r., IV CKN 1710/00).

Nadto przez pojęcie „ważnych powodów” należy rozumieć w szczególności: trwonienie majątku, alkoholizm, narkomanię, hazard, brak przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, a zatem okoliczności zagrażające materialnym podstawom bytu rodziny.

Rozdzielność majątkowa powstaje z dniem wskazanym w wyroku ją ustanawiającym. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej między małżonkami, którzy pozostawali we wspólności ustawowej lub umownej, z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa jest dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było już w tym dniu ich współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 371/08).

Separacja faktyczna polega na ustaniu wspólnego pożycia małżonków i zaprzestania przez nich udzielania sobie wzajemnej pomocy. W odróżnieniu od tzw. separacji sądowej, separacja faktyczna nie jest usankcjonowana orzeczeniem sądowym.

Separacja faktyczna nie powoduje wygaśnięcia obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, która nadal istnieje, ze względu na dalsze istnienie małżeństwa. Zgodnie z art. 27 zd.1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli.

Zawsze jednak w takiej sytuacji tj. wystąpienia o orzeczenie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną, sąd będzie badał, czy wskazanie daty wcześniejszej niż data złożenia pozwu nie narazi na szkodę wierzycieli któregoś z małżonków.

Pozew o ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej należy wnieść do sądu rejonowego. Właściwy w sprawach o ustanowienie rozdzielności majątkowej jest sąd rejonowy, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne zamieszkanie, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze stale przebywa. W przypadku braku takiej podstawy właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a gdy i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda.

W pozwie powinno wskazać się strony postępowania (powód to osoba, która składa pozew; pozwanym jest osoba, przeciwko, której jest on składany). Należy też wskazać wartość przedmiotu sporu – wartość majątku wspólnego. Nie musi to być dokładna wartość, ponieważ opłata od pozwu

nie jest obliczana od wartości przedmiotu sporu, lecz jest opłatą stałą. Opłata od pozwu wynosi 200 złotych [stosownie do art. 27 pkt 6 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398)].

W pozwie należy wskazać ważne powody, na których podstawie żąda się ustanowienia rozdzielności majątkowej np. pozostawanie w faktycznej separacji, która uniemożliwia zgodne działanie w zarządzie majątkiem wspólnym; że mimo pozostawania w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej faktycznie każde z małżonków zarządza tą częścią majątku wspólnego, która stanowi dochód każdego z małżonków; że np. małżonek może zaciągać bez wiedzy i zgody żony zobowiązania, za które może ona ponosić odpowiedzialność.

Do pozwu należy dołączyć odpis aktu małżeństwa w oryginale.

Powinno zgłosić się środki dowodowe na okoliczność twierdzeń zawartych w pozwie.

Takimi środkami dowodowymi mogą być oprócz zeznań powoda także zeznania innych osób, choćby członków rodziny.

Pozew może wnieść każdy z małżonków.

Powództwo na rzecz jednego z małżonków może wytoczyć również prokurator.

Co do zasady udziały małżonków w majątku wspólnym są równe.

Z ważnych powodów można żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku.

W takim przypadku sąd przy podziale bierze pod uwagę to, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym.

Należy pamiętać, iż małżonek, którego współmałżonek zaciągnął bez jego wiedzy i zgody zobowiązania, a środki z nich pochodzące nie zostały przeznaczone na zaspokojenie potrzeb rodziny, podlega ochronie.

Zgodnie z art. 41 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków.

Stosownie natomiast do art. 41 § 2, jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka albo zobowiązanie jednego z małżonków nie wynika z czynności prawnej, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw, o których mowa w art. 33 pkt 9, a jeżeli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa.